

A BANYÁYA

ELOFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 12 K. || Félévre .. 6 K.
Negyedévre ... 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felolós szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., (Belváros) Molnár-u. 33. II.
TELEFON 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A bányászat és kohászat az 1909. évben.

Az ország közállapotáról most közzétett, adatokkal dusan ellátott nagy jelentésben a kormány beszámolván bányászatunk és kohászatunk állapotról, e beszámolót azzal vezeti be, hogy az 1909. év termelése 6.8 millió koronával, 4.7%-kal volt nagyobb az 1908. évinél és 56.1 millió koronával, több mint 58.4%-kal multa felül az 1898. évi termelés értékét.

A bányahatóságoknál nyilvántartott zártkutatómányok száma az 1909. év végén 71.468-ra rugott és 3.134-gyel volt több, mint a megelőző év végén. Ezek közül 12.924 volt kincstári és 58.544 magánzártkutatómány. Emelkedés az 1909. évben csak a kincstári zártkutatómányok számánál jelentkezett, a magánvállalkozás jogosítványainak száma az előző évi számhoz képest 817-tel visszacsett. Az adományozott vájnatelkek kiterjedése az év végén a kincstári bányászatnál 12.386 hektárt (1908. évben 12.093 hektárt), a magánbányászatnál 78.567 hektárt (1908. év végén 75.861 hektárt) tett. A kincstári és magánbányászat által lefoglalt vájnatelkek együttes kiterjedése tehát 1909. év végén 90.953 hektár volt, 2999 hektárral több, mint a megelőző esztendőben.

A vájnatelkek 57.6%-a, 52.375 hektár, ásvány-szén, 18.7%-a, 17.022 hektár, vasércz, 17.6%-a, 16.021 hektár, arany, ezüst és réz, végül 6.1%-a, 5.535 hektár, egyéb ásványok kibányászására adományoztatott.

A bányá- és kohótermelés részleteire áttérve, ásványbányászatunk a lefolyt évben jelentékenyen fejlődött. Emelkedett az 1909. évben az ásványbányászat céljaira adományozott bányatelkek kiterjedése (az 1908. évi 50.323 hektárról 52.375 hektárra), emelkedett továbbá a szénbányászatnál alkalmazott munkások száma (az 1908. évi 50.749-ről 51.761-re), valamint a termelt ásványszén mennyisége is. A termelés a pirszén és brikett gyártására felhasznált mennyiségekkel együtt feketeszénből 13,974,243 métermázsát, illetőleg 17,964,725 K-t, barnaszénből 76,587,190 métermázsát, illetőleg 68,841,561 K-t tett, feketeszénből 1.87 millió mázsával és 1.85 millió K-val, barnaszénből pedig 5.07 millió métermázsával és 6.3 millió K-val többet, mint az 1908. évben.

Az 1909. évben az állami szénbányászat kiterjesztése és újjászervezése is éreztette már

hatását, amennyiben a feketeszéntermelésnek körülbelül 2.5%-át (348.534 métermázsát, 498.403 K értékben) a m. kir. kincstár komlói szénbányája termelte, míg 1909. év előtt a feketeszénbányászat teljesen a magánvállalkozás kezében volt összpontosítva. Az 1909. év folyamán termelt barnaszén 7.9%-át, 6.08 millió métermázsát, 5.1 millió K értékben a kincstári, 92.1%-át pedig, 70.5 millió mázsát, 63.8 millió K értékben a magánvállalatok barnaszénbányáiból aknázták, míg 1908. évben a kincstári barnaszénbányák az összes termelésnek csak 6.1%-át a magánvállalatok telepei pedig 93.9%-át szolgáltatták.

Bányászatunk és kohóiparunk másik főfontosságú ágában, a vasérc-, illetőleg nyersvas termelésben az 1908. évvel szemben jelentékeny eltéréseket, egyes bányakerületekben fejlődést, másokban visszaesést látunk. Az 1909. évi vasérctermelés mennyisége 19.7 millió mmázsát, értéke 14.5 millió K-t ért el és 290.742 mázsával, illetőleg 1.2 millió K-val volt nagyobb az előző évinél. A termelt vasércből 1909-ben 7.9 millió mmázsát, majdnem 700.000 mmázsával több, mint 1908. évben, nem hazai kohóinkban dolgoztatott fel, hanem tulnyomórészt pörköelve, külföldre szállított. A kohóinkban 1909. évben termelt szintendő nyersvas mennyisége 5.1 millió mmázsát, értéke 39.7 millió K, az öntött nyersvasé 155.769 mmázsát, kereken 3 millió K volt. Szintendő nyersvasból 90.000 métermázsával többet, öntött nyersvasból pedig 18.379 mmázsával kevesebbet termeltünk, mint 1908-ban.

Nemesfémtermelésünknel 1909-ben nagymérvű visszaesés jelentkezik. Összesen 2726.21 kg. 8,932.630 K értékű arany és 10,932.06 kg. 939 ezer 850 K értékű ezüst termeltetett, 563 kg. arannyal és 1680 kg. ezüsttel kevesebb, mint a megelőző esztendőben. Rohamosan hanyatló ezüsttermelésünk alakulását az utolsó 10 évben az alábbi kis összeállítás mutatja:

Termelési év	Az ezüst termelése		A termelés mennyisége az előző évhez képest emelkedett + esetl —
	mennyisége kgr.	értéke K	
1900	20.201.97	2,306.172	— kgr.
1901	23.636.03	2,709.860	+ 3.424.06 "
1902	23.019.76	2,323.620	— 616.27 "
1903	19.280.78	1,902.599	— 3.738.98 "
1904	16.352.35	1,596.112	— 2.928.43 "
1905	15.946.17	1,518.041	— 406.18 "
1906	13.342.26	1,436.149	— 2.303.91 "
1907	12.660.54	1,266.203	— 981.72 "
1908	12.661.86	1,132.009	— 48.68 "
1909	10.932.06	939.850	— 1.679.89 "

A termelésnek 1901. évben még mutatkozott emelkedése óta évről-évre állandó visszaesést tapasztalunk és az 1909. év termelésének mennyisége az 1901. évben termelt fémzüstnek felét sem érte el.

Kedvezőbben alakult 1909. évben a nem nemes fémtermelés. Ólomból 15.897 mmázsát tevő termelésünk 453 mmázsával volt nagyobb, mint a megelőző évben, 483.000 K-ban megállapított értéke azonban az egységárnak mázsánként 1.5 K-nál is nagyobb hanyatlása következtében körülbelül 10 ezer K-val elmaradt az 1908. évi termelés értéke mögött. Réztermelésünk, mely hazánk rézércben való gazdagsága dacára évtizedeken keresztül teljesen pangott, ujabban némi fejlődés jeleit mutatja. A rézfémtermelés mennyisége és értéke 1907. évben 853 mmázsa, illetőleg 199.000 K, 1908. évben 1657 mmázsa, illetőleg 242.000 K, 1909. évben végül 2654 mmázsa, illetőleg 382.000 K volt, az emelkedés a termelt fém mennyiségét tekintve, az előző évi termelés mennyiségéhez képest 1908. évben majdnem 100%, 1909. évben pedig több mint 60% volt. Azokon a rézércmennyiségeken felül, melyekből a fentebb említett rézfém olvasztatott, 1909. évben még 213.000 mmázsa, körülbelül 775.000 K értékű rézércet is termeltek bányáink, mely az év végéig sem kohósítva, sem egyébként értékesítve nem lett. Az egyéb, alárendeltebb jelentőségű bányá- és kohótermékek 1909. évi termelése az egyik-másik cikkénél mutatkozó kisebb visszaesés dacára egészben szintén kielégítő volt.

A sótermelésre áttérve, 1909-ben 8 sóbányánk és 1 sófőzőnk volt üzemben s összesen 1.77 millió mmázsa kősó, 0.48 millió mmázsa ipari és marhasó, végül 0.06 millió mmázsa főttsó termeltetett. Legnagyobb 682.079 mmázsa — volt a termelés a marosujvári, legkisebb — 20.259 mmázsa — a tordai sóbányában. A sótermelés 1909-ben 2.55 millió K termelési költséget igényelt, a mmázsánkénti átlagos termelési költség tehát 110.3 fillért tett, 1.5 fillérrel kevesebbet, mint 1908. évben. Az átlagosnál drágábban, mmázsánként 340.1 f-ért a sóvári sófőző, továbbá 172.7 f-ért a tordai, 168.3 f-ért a vizaknai, 147.6 f-ért az aknaszlatinai sóbányák termeltek, míg a désaknai sóbányák mmázsánként csak 57.8, a parajdi 73.6 f-ért. Az átlagos termelési költségekből 1909. évben személyi járandóságokra mmázsánként 12.3 f, dologi kiadásokra 1.5 f, közterhekre 0.5 f, üzemi kiadásokra pedig 96.0 f fordítottak. Eladásra került az 1909. év folyamán az anyaországban 1.5 millió mmázsa kősó, 47.206 mmázsa főttsó, 10.227 mmázsa fehér tengerisó, 2830 mmázsa házi- és urbérisó, 220.472 mmázsa marhasó, 509.984 mmázsa iparsó és 423 mmázsa hulladéksó, ingyen lett kiszolgáltatva 1644 mmázsa és külföldre eladatott 164.005 mmázsa só. A fejenkénti fogyasztás az 1909. év végén jelenlévő népességre számítva 13.41 kg. volt, 1.12 kg.-mal több, mint 1908. évben.

A bányá- és kohóművek üzemi berendezései 1909. évben a fokozott termelésnek megfelelően szintén fejlesztettek. Az év végén 2571 km. vas- és 115 km. fa-szállító pálya állott az üze-

mek rendelkezésére, 81 km. vaspályával több, de 93 km. fapályával kevesebb, mint a megelőző esztendőben. Szállító és jármű ugyancsak 1909. végén 488 volt használatban, ebből 218 villamos-, 177 gőz-, gáz-, benzin-, 24 viz-, 64 pedig állati erőre berendezve; a többlét az 1908. évvel szemben 33 villamos-, 11 gőz- stb., 2 viz-, és 15 állati erő által hajtott gép- és jármű. Vízemelő gép volt az 1909. év végén: 284 villamos-, 192 gőz-, stb., 30 viz-, 1 állati- és 79 emberi erőre berendezve, 53 villamos-, 11 viz- és 5 emberi erő által hajtott géppel több, illetőleg 1 gőzgéppel kevesebb, mint az előző évben. A vas nagyolvasztók száma az év végén 49 volt, ezek közül 39 üzemben, 10 hidegen állott. Az üzemi hetek összes száma 1812 volt és egy-egy üzemben álló vasolvasztóra átlag 46.97 munkahét esett. A sótermelésnél 1909. év végén 63 darab, összesen 1372 lóerőjű gép állott használatban, ezek közül 54 gép 1316 lóerővel, villamos-, gőz- stb. elemi erőre, 9 gép 56 lóerővel pedig állati és emberi hajtásra volt berendezve.

Munkások. A birodalom érc-, só- stb. bányáiban és kohóiban 1909. év végén 87.098 munkás, ezek közül 80.252 férfi, 1333 nő és 5513 gyermek volt alkalmazva, 622 férfivel több, 339 nővel, illetőleg 335 gyermekkel pedig kevesebb, a férfiak, nők és gyermekek együttes számát tekintve, összesen 52 munkással kevesebb, mint a megelőző esztendőben. — A munkások átlagos keresete az érc- és szénbányászat- és a kohászat körében, férfiaknál 571 f legmagasabb és 100 f legalacsonyabb, nőknél és gyermekeknél pedig 280, illetőleg 240 f legmagasabb és 40, illetőleg 30 f legalacsonyabb átlagos napibér között ingadozott. — A bányá- és kohóüzemek munkásai közül 1909. évben — az évről-évre mind bővebben alkalmazott óvintézkedések dacára — 805 egyént súlyos vagy halálos baleset ért.

A balesetek közül 564 súlyos és 215 halálos az érc- és szénbányászat- és kohászatnál, 26 pedig a sótermelés körében fordult elő. Az 1908. évi balesetek számához képest az érc- stb. bányászatnál 42 súlyos és 64 halálos esettel több, a sótermelésnél pedig 5 súlyos esettel kevesebb fordult elő.

A kincstári és magánüzemknél fennálló társ-pénztárak 1909. évben munkások nyugbérére és végkielégítésére 2.5 millió K-t, özvegyek és árvák nyugbérére és végkielégítésére 1.5 millió K-t, kórpénzekre, gyógykezelési és temetkezési költségekre 2.4 millió K-t, segélyezésekre, egyházi, iskolai és egyéb, a munkások javára fordított kiadásokra 0.3 millió K-t, végül kezelési költségekre 0.2 millió K-t, átfutó és egyéb kiadásokra pedig 2.4 millió K-t folyósítottak. A bevételek ezzel szemben ugyancsak 1909. évben a tőkék kamataiból 1.4 millió, a munkások járulékaiból 4.7 millió, a bányatulajdonosok és bérlők adományaiból 3.2 millió, egyéb és átfutó tételekből pedig 2.6 millió K-ra rugtak. A társ-pénztárak vagyona 1909. év végén 96.2 millió K-t tett, ebből a kincstári társulásokra 14.7 millió, a magántárs-pénztárakra 20.4 millió, a sóbányászat társ-pénztárait pedig 1.1 millió K esett.

Eredeti FREDIT CSAPÁGYFÉMEKET minden célra
megfelelő minőségekben gyárt kizárólag az:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 4. GRESHAM PALOTA

Az emelkedés a megelőző év végálladékaéhoz képest a kincstári társládáknál 1 millió, a magántárs-pénztáraknál pedig 1.7 millió K volt, míg a sóbányászati társ-pénztárainak vagyona csak 15.557 K-val emelkedett.

A kincstári bányaművekre 1909. évben 22.196 K mértékilleték és 17.030 K jövedelmi adó, a magánvállalatokra 145.989 K mértékilleték és 872.454 K jövedelmi adó, együtt 1,057.669 K adóteher rovatott ki.

Zárkutatómárfelügyeleti díj címén ezenfelül még 559.091 K vettett ki a zárkutatómárfok tulajdonosaira.

A bányá- és kohóüzemek tisztai szakára pályázó ifjakat a selmezbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola. bányászati ágazata, az altisztai pályára lépő alkalmazottakat pedig a Felsőbányán, Selmezbányán és Verespatakon működő bányaiskolák, illetőleg a Pécsen és Petrozsényben fentartott szénbányaiskolák képezik ki.

A főiskolán az 1908/09. tanévben 14 rendes és 22 rendkívüli tanár (előadó, adjunktus, tanársegéd) működött és a 4 évfolyamban együtt 140 hallgató volt beiratkozva. A bányá- és szénbányaiskolákban ugyancsak az 1908/09. tanévben 131 tanuló, 10 rendes és 9 rendkívüli tanár volt.

Az új bányamonopoliumok.

A kormánynak 1909. évi működéséről és az ország közállapotáról szóló jelentésben a petrolium és földgáz kérdését-illetőleg a következőket olvassuk:

A hazánkban előforduló kálisó felkutatása végett az erdélyi Mezőségen mélyfurások folytak. E furások egyike: a Kissármás határában lévő II. számú furás óriási mennyiségű, tiszta methánból álló földgázt tárt fel, mely 1909. január hava óta ömlik szakadatlanul. Geológiai szakvélemények alapján bizva e gázforrás tartósságában, a pénzügyi kormány azt a telektulajdonostól az állam-száma megvásárolta már azért is, hogy így a netáni nyereszkesedésnek utját állva, a gáz olcsó áron, mintegy állami támogatásképen legyen különféle iparágak rendelkezésére bocsátható. Minthogy pedig a földgáz több helyen, pl. Bakuban, az észak-amerikai Egyesült-Államokban stb. a petroliummal kapcsolatosan fordul elő, a Mezőségen létező petroliumnak az állam részére való biztosítása végett a megfelelő területek zárkutatómárfokkal fedettek. Egyben felülfoglaltattak a hazánkban ismert legjobb petroliumterületek, hogy ezzel a még mindig vajdó petroliumkérdés előbbre vitessék és a komoly szándéku petroliumkutatás az állam részére lehetővé tétessék.

Az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület október hó 29-én tartott választmányi ülése rendkívül behatóan foglalkozott az új bányamonopoliumok kérdésével. Nagy fontosságot kölcsönzött e tárgyalásnak az a körülmény, hogy az összes vidéki osztályok képviselői személyesen jelentek meg és referáltak az osztályok állásfoglalásáról. Az összes vidéki osztályok egyhangulag és nézetkülönbség nélkül a törvényjavaslat mellett nyilatkoztak.

A vidéki osztályok ezen egyhangu, pártoló szakvéleményei alapján indult meg azután a választmány tárgyalása. A magas nívón tartott tárgyalás folyamán majd minden választmányi tagi hozzászólott a kérdéshez és mindenki, nézetkülönbség nélkül Lukács László nagy közigazdasági horderejű kezdeményezése mellett nyilatkozott. És ennek eredményéhez képest az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület választmánya egyhangulag az új bányamonopoliumok mellett foglalt állást.

Az erdélyi gazdák az új monopoliumok ellen. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület a pénzügyminiszter által tervezett petrolium-, földgáz- és kálisó-monopolium tárgyában Bánffy Ernő báró elnöklésével gazdaértekezletet tartott, amelyen Gálócsy Árpád tüzelt a javaslatok ellen. Erre határozati javaslatot fogadtak el, amely szerint az egyesület tiltakozik minden olyan törekvés ellen, amely a petroliumot, földgázt és kálisókat a földbirtokosok tulajdonából ki akarja szakítani. Sajnálkozással látja az értekezlet, hogy ezen ásványra nézve a pénzügyminiszter olyan törvénytervezetet nyújtott be a képviselőházhoz, amely minden kártérítési igény elismerése nélkül akarja elvonni ezen nagyértékű ásványokat a földbirtokosoktól és végül felirathban felkérendő lesz a pénzügyminiszter, hogy a kérdéses monopolium-törvényjavaslat felrétével egy új, általános és mindenre kiterjedő bányatörvényjavaslatot terjeszteszen elő és annak kidolgozásánál az összes érdekelteket meghallgassa. A fölterjesztést a pénzügyminiszternek küldöttéségileg fogják átadni.

Egy minta vicinális.

Gyulafehérvár—Zalatna.

38 km. 3 és fél óra alatt.

Az erdélyi bányászatnak egykoron és ma is Zalatna a központja. Ott székel egy bányakapitányság, ott van a főbányahivatal, mely alá a legfelelősségteljesebb bányászati körzet tartozik, ott van egy európai híru fémkohónk, különféle állami iskolák, intelligens bányásznép, szóval minden, ami még elhagyatott vidéken is virágzó kulturát teremteni hivatott, hogy feledtetve legyen az 1848-iki teljes pusztulás képe. És Zalatna mégis világtól elmaradt hely, ahonnan alig mernek kimozdulni az emberek és nem megy be oda többé, aki egyszer odatévedt.

Festékek ■ megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása ■
Krayer E. és Társa, Budapest

és
lakkok ■■

Főraktár és iroda:
V., Váci-út 6. sz.
„Krayer festékudvar.”

festék-, kence- és lakkgyára
Ó es. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. kir. államvasutak, állami gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállító.

Mit kerteljünk az okok körüli? A vasútja az oka Zalatna elmaradottságának. Tündérszép vidéken, amelyet jókedvében teremthetett csak az Isten, vadregényes, gyönyörű völgy ölében, szelektől teljesen védett helyen épült fel ez a végtelenül kedves, kies város. Akinek megadatott, élhetni, bizvást hosszú életü léssen.

Zalatnán mégse szeretnek lenni az emberek. Az egyetlen közlekedési eszköz, amely Gyulafehérvár felől összeköti az étellel, a gyulafehérvár-zalatnai vicinális, inkább megbénítója a forgalomnak, mintsem emeltyűje volna. Eltekintve attól, hogy 38 km.-es utat 3-3¹/₂ óra tesz meg »menetrend szerint«, semmit, de semmit sem tett még a közönség legelemibb kényelmének kielégítésére. A szokásos frázistól eltekintünk itt, hogy bátran gyalogsétákat lehet tenni a vonal mentén, miközben a mozdony dühösen pöfögve — száguld. Megtörténik akárhányszor, hogy a mozdony nem »bir «megmozdulni. Ilyenkor óraszámra ácsorog állomáson vagy állomásközben, ahol éppen a baj éri.

Es azok az állomások! Az ottragadt utasoknak bizonyára legkényesebb kulturigényeit kielégíteni is alkalmas helyek... Isten őrizd egy zalatnai uttól, különösen télen. Egy ízben megesett, hogy Zalatnától alig 2-3 km.-nyire — télvíz idején — akadt meg a vonat. Hőolvadás volt. A vágányok mentén mély árkok tele vízzel. Az utasok bennrekedtek a vonatban s azokból a ketrecek-ből hajnali 3 óráig nem tudtak — a szó szoros értelmében — kimozdulni. Hogy milyen lehetett ott a helyzet?... Az illavai fegyház bármelyik törzsvendége se cserélné fel állapotát egy olyan gályarabbal, akit egyszer foglyul ejtett ez a vicinális. Első sorban is nincs gőzfűtés, hanem mindenik ketrecben egy vaskályha van, amelyben akkor fűtenek, ha van — mivel. De hosszabb uton mindig kifogy a tüzelő, ez a vicinális pedig mindig hosszabb utat tesz, mint amilyenre készült. De inkább ne fűtenének soha. Mert a vaskályha közelében ülni életveszélyes; meggyulad az ember ruhája, mert tíz perc alatt kiég a vörösen izzó, ravasz vasedényben, amit kályhának neveznek, a belerakott tüzelő. A kocsi bel-sejét pokoli hőség járja át, hogy nyomban kihüljön. Minden ajtó, ablak tizfelé rázódik. Az ember feje, még ülő helyzetben is, mintha ködbe borulna, oly izzó forróságban föl, de lábát, térdétől kezdve, sohasse járja át a meleg. Állandóan jéghideg alatt a levegőjárás, míg a »első régiókat« forróság és lecsapódó nedvesség járja át. Biz ez így megy ott télen. Nem mindenki Kurovszky Zsigabá* aki sohase mulasztja el, magával vinni világhíres orosz bundáját, csizmáját, kucsmáját. Ezekbe burkolódzva végigfekszik a ketrec padlóján és aztán kedvére ácsoroghat a jeles vicinális akár napokig is a vonalon. A padlóra feküdni nemcsak egészség okából tanácsos, hanem azért is, mert ezen a vicinálison a jegyért pénzt szednek ugyan, de azért tisztességes ülőhelyet nem adnak. Olyan keskeny az a molyette szedte-vette, amin ülni kellene, hogy még egy 12 éves gyereknek is csak a combja közepéig ér, aminek pedig egyébként térd-

* Kurovszky Zsigmond, a zalatnai főbányahivatal dérek, nagy tudású és kedélyéről is ismert vezetője. A magyar bányászok kedves Zsigabácsija. Egyike a legkedveltebb magyar bányászoknak, mint fémkohász külföldön is a legnagyobb hírnévre tett szert. Az orosz cár meghívására kész-tette a cár részére tanulmány tárgyává a koronauradalmak fémtelmesét, idevágó tanulmányai alapvető fontosságúak az orosz fémbányászat történetében. Az itt szereplő bundák tényleg eredetiek. Talán a legszebb prémek hazánkban.

hajlatig kellene érnie. A szembenülőknak meg az orruk ér össze, bizonyára nem az egymásért való túlzott szeretet-től. De hát ez egyebek közt arra is jó, hogy télen egymást fűtsék-melegítsék ezek az emberi kürtök.

Szuette, rozoga minden azon a vonaton. Ajtó, ablak az egész út alatt úgy zörög, mintha hangversenygyel akarna szolgálni az életunt utasoknak. A kerekek szüntelen fülhasogató nyikorgása minden zenei hallást megszüntet jóidőre. A kocsik berendezése megszégyenítene még a zuluk földjén épült alkalmatosságokét is. Két éve történt, hogy egy szüleikhez utazó katona fejére zuhant a feje fölött függő podgyásztartó, persze málhástul. A katona ott maradt — holtan.

Azt hisszük, eléggé élethíven irtuk le, mint tör utat a magyar kultúra számára Zalatnának tisztán románok-lakta vidékén ez a magyar vicinális. Hangos a jajveszék-elés emiatt Zalatna vidékén, de a vicinális vezetőségénél minden panasz süket fülekre talált. Ha valahol érvényesül a vasut azon közgazdasági jelentősége, hogy privilegiumot képvisel mint szállítási eszköz, ugy ezen a környéken áll ez fenn igazán. A zalatnai fémkohó egymaga mintegy 6000 waggont vesz igénybe évenként, még Sziciliából is vásárol anyagokat és termékeit el-szállítja az ország minden részébe. Keskenyvágyánu még hozzá ez a jeles vasut, melynél a fővonatra való át-
rakási kényszer jelentékenyen emeli a szállítási költsé-
geket. A zalatnai fémkohó tehát jelent valamit e helyi-
érdekű mérlegében. Mégis hiábavalók voltak ennek a
mindenkép számbaveendő faktornak összes panaszos fel-
szólalásai. Másrészt ez a történelmi multu, a rómaiak
korában is jelentékeny helység, Zalatna, ősi családi fészke
a mostani pénzügyminiszternek, aki szivesen lenézegetne
ősi kuriájába. Hogyan kockáztathatna azonban egy oly
hosszu és gyötrelmes utat és ezenfelül biztos betegséget?

Azt hinné az ember, hogy valami kétségbeesett vál-lalkozás ez a gyulafehérvár-zalatnai helyiérdekű vasut. Megnyugtatósul kijelentjük, hogy egyike ez azon kevés vicinálisoknak, amelyekben gyümölcsözőleg helyeztetett el a vállalkozói tüke. Beszéljenek csak a számok:

1895-ben adták át a forgalomnak és mindjárt az első évben 10%-os osztalékot fizetett s azontul is mindig ennyit, ami egy 38 km.-es keskeny vágány utól elég szép eredmény. Különben még világosabban beszél az, hogy ez a vasut minden évben kimutat hol 120, hol 140 ezer K tiszta jövedelmet, ami felosztásra kerül. Nem sok ugyan, de nem is kevés, ha számbavesszük, hogy a vasut összes bevételeit 130, illetve 150 ezer koronában mutatja ki igazgatósága és összes kiadásai egy esztendőben 10 ezer K-ra ragnak. De nem fentartási költségekre megy ez se, avagy felszerelésre, kocsibe-szerzésre. Nem! Egy fityng se erre. Hanem fizetésekre, jutalékokra stb... stb... stb...-re

E vasut építési költségét 3 és fél millió koronára engedélyezték. Hogy mit fektettek be itt, ami 3 és fél millió koronába kerül, arra igazán kíváncsiak a zalatnaiak. Mert egy és ugyanazon hitvány garnitúra teljesít ma is szolgálatot, amelylyel az üzemet megkezdték, de ez már akkor is olyan nyomoruságos állapotban volt, hogy szé-gyene volna a magyar vasutikocsi -építési iparnak, ha nem ócskán szedték volna össze. Csodálatos ily körülmé-nyek közt két dolog: az egyik, hogy ez a vicinális még

RUGGYANTAÁRUKAT, ASBESTÁRUKAT, SZÁRAZ és ZSIROS
TÖMITÉSEKET LEGMEGBIZHATÓBB MINŐSÉGEKBE SZÁLLIT AZ:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

1924-ig élvez adómentességet; a másik, hogy a Máv. kezeli. Nos hát, ha egyszer a Máv. »így« kezeli és »ily« vasutat kezel és mindenképp még adómentességgel kezeli, hát akkor nem csoda, ha az egész vidék kétségbeesik azon, hogy van-e csak homályos sejtés is ebben az országban modern higiéniéről? Mert nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Zalatnán túl a festői Gyulumare nevű nagy vízvázalató tulsó oldalán fekvő Abrudbánya és egész vidéke is kénytelenségéből erre a vasutvonatra gravitál, nem lévén egyáltalában más vasútja. És Zalatnáról egy régi sz. kir. és bányaváros egész lakosságának, tehát karácsonyi szünidőkről hazautazó egész nebulóseregnek is, a vasuti gyötrelmeken felül még 6—7 órai keservutat is kell megtenni farkasordító hidegben.

A vasuti és hajózási felügyelőségnek már rég észre kellett volna vennie ezeket a súlyos hibákat és mulasztásokat. Nem lehet enyhítő körülménynek betudni, hogy szerett hazánkban az összes vicinálisok szakasztott így épültek, következőleg ilyenek is. Azok a vicinálisok is eldugott helyeken ütődtek nyélbe, de »olyan« eldugott hely, mint Zalatna, igazán csak egy van az országban. 100 lépésnyire Zalatna határában kezdődik a római légiók világhírű utja,* amely stratégiai és egyben szállítási főutja volt a dáciai római aranybányák számára. Ma is az aranybányászatnak világhírű központja lehetne Zalatna, jönnének oda külföldiek, németek, franciák, angolok, de hát — mint fentebb említettük — nem teszi oda többé lábát minden aranyáért, kincseért a világnak az, akit egykor összerázott, megapritott, megfőzött a legelső közlekedési alkalmatosság, a zalatnai vicinális.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Titkárválság. Az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület választmánya október hó 29-iki ülésén foglalkozott az Egyesületi titkár, lemondásának kérdésével és a titkári állást megüresedetnek mondván ki, akképen határozott, hogy december hó 15-iki napjára rendkívüli közgyűlés hívatik egybe és ezen közgyűlésen lesz a titkári állás betöltve.

Halálozás. *Polnai Sándor* mérnök, a vaskartelliroda igazgatója, meghalt. Temetése a Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesületének mély részvételével e hó 2-án volt a rákoskeresztúri temető halottas házából.

A „magyar“ petroleum. Hogy Magyarországon van petroleum, geologusok és valódi szakemberek előtt régen tisztázott dolog. Mégis ide s tova 300 ezer zárt-kutatmány birtokában a tisztelt petroleumtulajdonosok egy putton naftát se produkáltak évtizedeken át. Nem akarjuk ez alkalommal mindazt az okot feltárni, miért nem hozták még állami szubvenciókkal is támogatva felszínre a petroleumot. Mi csak egy főlogra utalunk most, amely szintén fényesen igazolja a pénzügyminiszter törvényjavaslatát: hogy Magyarországon (!) más, mint az állam, petroleumot bányászni „erkölcsileg“ képtelen, ha anyagilag megbírná is. Ime pl. itt van a „Magyar és Galíciai Naphta-Ipar rt.“ Ennek a társaságnak állítólag tíz komplett furókészlete van, működik 1895. óta és olajat két év alatt (1907. és 1908-ban) mindössze is vagy kilencezer tonnát termelt. De hol? Nem ám Magyarországon, noha Magyar és Galíciai-nak, tehát első-

* Históriai és geographia. Ez Traján császár utja. Világosan látható ma is. A hegygerinceken vezet át. (A szerk.)

sorban magyarnak mondja magát, hanem Potokon, Kobylany-ban, Nawsie-Brozsteckieban, Torosowkán, Dolholukán, meg Klecany-ban. Az is igaz, hogy osztalékot még sohase fizetett, pedig 4 és fél millió korona az alaptőkéje. Igen érdekes, hogy egy ilyen „olajbánya“ hogyan létesül? Olajbánya kúkjait pontosan 4.375 ezer korona alaptőkéje mellett 4.275 ezer koronára becsüli. Befizettek tehát legjobb esetben 100 ezer koronát. De mivel törvényileg csak $\frac{1}{3}$ befizetése igazolandó, esetleg csak 33 ezer koronával indult meg az egész milliós vállalkozás. Hogy azután miképp vesziethetnek ök ezzel az esetleges 30 ezer koronával 514 ezer koronát, azt csak ök tudják. Mindazonáltal felvesznek az ö közele 4 és fél millióra becsült kújjaikra $\frac{1}{4}$ milliónyi kölcsönt. De hogyan? Hát egyszerűen lombardirozzák részvényeiket s így csinálnak pénzt a levegőre, vagy ha jobban tetszik, a homokra, a semmire. De hát jól van ez így Galiciának. Ellenben mit mivelte ez a társaság Magyarországon? Ott még fur valami, még garnitúrája munkában volt a múlt évben is, de Magyarországon — triviálisan szólva — a füle bubját se mozdította meg. Ott van egy másik társaság, a „Magyar és Galíciai Naphta-mélyfúró vállalat rt.“ Ez még csak a kiváló alakulás — 500.000 korona alaptőkével. Mindenekelőtt is szeretnők tudni, nem lett volna-e teljesen legendó e hossznevű társaságnak petroleumot keresni hazánkban, ha már egyáltalán kutatni akart, miért kell még Galiciában is „akarni“. Mert egy nagy akarásnál egyebet nem is miveltek 1906. óta, mikor megalakultak egy jó pástör vezetése alatt. Goldberg Berthold szepesi, sárosi és zempléni jogositványainak megszerzésére és kiaknázására létesült e társaság. Ha nem csináltak semmit, mért nem vallanak színt és szűnnek meg tisztességesen, mint a néhai „Magyarországi bánya és petroleum rt.“ Ez legalább őszinte volt, mert bevallotta, hogy elég neki Magyarországon is petroleumot keresni. Nem tudott, vagy nem lehetett, belátta és megszűnt. De mit keres itt még mindig a petroleumot nem kutató részvénytársulat? Ha csinált valamit, ám mondja meg, mit csinált? Hol vannak hát azok a szepesi, zempléni és sárosi feltárt nafta források? Mi nem tudunk létezésükről, pedig e részvénytársaság alapszabályszerű célja ebben merül ki. Az iglói bányakapitányság pártfogásába ajánljuk e jogositványokat. Ez csak két kiragadott példa. A szomorú tény kétségbevonhatatlan. A mai napig egyetlen komoly petroleum-kutató se akadt, aki hazánkban a petroleumot fel akarta volna tárni. Ezen a téren nem lehet csürni-csavarni. Ide az állam vaskeze, elfogulatlansága és megvesztegethetlensége kell. Ezért követ el közgazdasági vandalizmust az, akik e javaslatokban szépséghibákat csak azért keresnek, hogy mellétekintetekre vivén az érdeklődést, csirájában fojtsák meg az egész akciót. Hazafiság, önzetlenség és közgazdasági intelligencia nincs az ilyenekben, az bizonyos.

A rimamurányi-salgótarjáni vasmű részvénytársaság folyó évi október hó 25-én tartott közgyűlés határozata értelmében 1909—1910-iki üzleti évre vonatkozó 29-es számú szelvényeit f. évi november hó 1-től kezdve harminckét koronával és pedig: Budapesten a társulat főpénztáránál, V., Nádor-u. 36. sz., a Wiener Bankverein magyarországi fióktelepének pénztáránál, V., Nádor-utca 4. sz., a Pesti magyar kereskedelmi bank pénztáránál Bécsben: a Wiener Bankvereinnél, Prágában, Grácban, Brünben, Aussigban, Prossnitzban, Bécsújhelyen a Wiener Bankverein fiókjánál váltja be.

Standard műszaki kereskedelmi részvénytársaság. *Abonyi Arthur*, a „Standard műszaki kereskedelmi r.-t.“ cégnél viselt ügyvezető-igazgatói állásáról lemondott és az igazgatóságából kilépett.

KENŐANYAGOK, TISZTÍTÓANYAGOK, BŐR-BALATA-
TEVESZŐR-GÉPSZIAK ELSŐRENDŰ MINŐSÉGEKÉBEN:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

Vas black? Ez a kérdőjel mered az emberre és mégis szinte a vérébe ment már át minden szakember köztudatába, mely gépésznek kell ma már magyarázni, mi a vas-black, a legkedveltebb tömitő anyag, mely valóságos Homogen fémhengert alkot, mikor a tömitőszelenczébe összetört darabkáit egyszer csavarral lezárják. A vas-black ma már fogalomná nőtte ki magát. Egyebet meg tudni felőle a Farkasvölgyi és Tsa cégnél (Podmadicki-u. 48., vagy lapunk hirdetési részében.)

SZULTÁNFORRÁS

**BŐR- ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ ÉS ÜDÍTŐ ITAL.
KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ ÉS HÚGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.**

Megrendelhető a „Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivitel R.-T.”-nél, Budapest. Telefon 162-84

(B. 2720/411/17)

SZERKESZTŐI ÜZENET.

H. G. *bányai igazgató ur, Kőpecz.* A mily tisztelettel vetjük nagyérdekű levelét, ép oly bámulattal tölt el az abban foglalt szemrehányás, hogy mi a nevezett urat „rendszeresen” támadjuk. Mi az illetővel kizárólag azóta foglalkozunk, a mióta az Egyesület képviselőjében megjelenő az agráriusok gyűlésén. saját egyéni szempontjából támadta a törvényjavaslatokat oly hangon, a mi szakdolgozokban nemcsak teljesen szokatlan, hanem a mi legeklatánsabbul bizonyítja, hogy a támadás egyáltalán nem szakszempontból történt. A „rendszeres támadás” vádjá tehát teljesen lárgyitalan. — A mi már most nagybecsű levelének további tartalmát illeti, mi mindenesetre sokkal fiatalabbak vagyunk, semhogy meg ne hajolnánk azok véleménye előtt, akik már mi előttünk is „valamik” voltak, — azt azonban még se mernők úgy szó nélkül elfogadni, hogy a kérdéses urat „minden bányász vezérének tekintti”. Ugy véljük, hogy a nagy lelkesedés itt Önt egy kissé elragadta. — De az a nagy hév, az a szenvedély, amelylyel Ön a nevezett védelmére két, elhomályosítja az Ön tiszta látását. Mi nem politizálunk. Mi nem támadjuk, hogy mily kitételek foglaltatnak a munkapárt katejában, valamint azt sem tudjuk, hogy a függetlenségi párt uralma alatt mennyivel volt boldogabb a haza. Azt Ön jobban tudja és ha jót akar velünk tenni, ugyan mondja meg nekünk. Mert mi oly fiatalok vagyunk, hogy nagyon szívesen tanulunk. Talán ez alkalommal arra is kioktatna bennünket, hogy mit tetszik érteni a „budapesti liberalizmus” alatt. Mi ezt a liberalizmust nem ismerjük, sőt annyira elmaradtok vagyunk, hogy nem tudjuk mi a különbség a „fővárosi” és „vidéki” liberalizmus között. Mi oly iskolában jártunk, a hol a *tisztességesen gondolkodó emberek liberalizmusát* fogadtuk el magunk részére törvényül. Hogy mit parancsol ez a mi liberalizmusunk, ennek tanujelét adjuk lapunkkal, a mely a hazai bányászati ügyét a legtisztességesebben szolgálja. Ez a tisztesség azt is parancsolja nekünk, hogy mindenkinek jóhiszemű nézetét és véleményét respektáljuk és így respektáljuk az Önét is. De viszont talán mi is kérhetjük, hogy respektálják a mi nézetünket is. Mi nem dolgozunk jelszavakkal. Mi azt valljuk, hogy a *közgazdaság a tények tudománya* és irányunk és működésünk célja az, hogy a *közgazdaság* és ennek egyik legfontosabb ága-

zata, a bányászat teréről eltávolítsuk a hamis jelszavakat és hamisítatlan közvéleményt teremtsünk. Ezen az uton haladunk továbbra is, meglévéen győződve, hogy kiérdemeljük vele az egész bányásztársadalom bizalmát és rokonszenvét és amire nagy súlyt helyezünk, az Önét is.

37988/910. szám.

Pályázati hirdetmény.

A M. kir. állami vasgyárak központ igazgatósága, az ügykörében tartozó vasgyárak részére az 1911. évben szükségelt mintegy 70.000 darab gömbjegyefaoszlop, 4400 m³ jegenyefadeszka, 410 m³ jegenyefaléc, 690 m³ jegenyefagerenda, 30 m³ jegenyeszálfa, 1400 m³ lucfenyő deszka, 15000 darab lucfenyőléc, 10 m³ lucfenyőgerenda, 8000 darab lucfenyőszéladeszka, 735 m³ erdőlyi lucfenyődeszka, 44 m³ erdei fenyődeszka, 70 m³ vörösfenyődeszka, 500 darab fenyőheveder, 250 m³ selejtes fenyődeszka, 20 m³ gyertyánfa, 200 m³ tölgyfa gerenda, 20 m³ II. r. tölgytalpa deszka, 40 m³ váltó tölgyfa, 3200 darab III. r. tölgytalpa és 1400 darab bükkia hamitvány szállítása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállítandó faanyag részletes jegyzéke, illetőleg ajánlati űrlapok, valamint a faanyag átvételére vonatkozó szállítási feltételek az alulírt központi igazgatóság A/5 osztályában (Kőbányai-ut 21. I. 33.) a rendes hivatalos órák alatt (8—12 és 2—6) megtekinthetők s a pályázó cégeknek díjtanul átengedtetnek.

Alulírt igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy a jegyzékben kiírt mennyiségeknél és pedig a diósgyőri gyár jegenyelenyő-oszlop és talpa szükségleténél 25%-kal, a többi anyagoknál ellenben — a tényleges szükségletnek megfelelően — **korlátlan határokig, többet vagy kevesebbet** az elfogadott ár és feltételek mellett megrendelhesen.

Ugy a köbméterenkénti, mint a darabonkénti árak a faanyagnak a budapesti gépgyárba, illetve Diósgyőr, Zólyombrézó (esetleg az építési helyre), Vajdahunyad, Kudsir vasgyári rakodó állomásra való bérmentes szállítását beleértve, minden egyes tételnél külön teendő ki, megjegyezvén, hogy az ajánlat az összmennyiségekre, vagy pedig egyes csoportokra is szólhat.

Az ajánlatban világosan kiteendő az ajánlott faanyag származási és megmunkálási helye. Az ajánló kívánatra az anyag származását azon hazai kereskedelmi és iparkamara által kiállítandó bizonyítvánnyal tartozik igazolni, melynek kerületében a nyers faanyag termelési, s megmunkálási helye fekszik.

A szállítás a szükséglethez mérten, a fentemlített gyárak által kiállított megrendelő-levelek alapján, az azokban előírt határidőkben, mennyiségekben és méretekben pontosan foganatosítandó.

A fizetés a havonta szállított mennyiségek után kiállított s közvelelő a megrendelő gyárnak beküldendő számlák alapján, a tényleg átvett mennyiségekhez képest, a szállítást követő hó folyamán, szabályszerűen bélyegzett nyugtlak ellenében, a m. kir. állami vasgyárak központi pénztáránál, Budapestén (Kőbányai-ut 21) esetleg a megrendelő gyár pénztáránál készpénzben eszközölhetik, mely alkalommal a számlaérték 2%-a pénztári engedmény címén, 1% (ezer korona után egy korona) pedig a gyárak külön segélyalapja javára fog levonattani.

Az egy korona magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlatok az ajánlatot tevő cég aláírásával és a kellő bélyeggel ellátott szállítási feltételekkel együtt „Ajánlat faanyag szállítására 37998. számhoz” feliratu, lepecsételt borítékban legkésőbb i. é. november hó 18-án déli 12-órától alulírt igazgatósághoz (Budapest, Kőbányai-ut 21) nyújtandók be, hol a beérkezett ajánlatok ugyanezen időpontban nyilvánosan fel fognak bontatni.

Bánatpénz fejében az ajánlott mennyiség értékének

**TURUL A LEGMEGBIZHATÓBB TÖMITŐLEMEZ
LEGMAGASABB NYOMÁSHOZ. KIZÁRÓLAGOS RAKTÁR:**

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA

5%-a készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas érték-papírokban alulírott igazgatóság központi pénztáránál (Kőbányai-ut 21.) a hivatalos pénztári órák (9—11 óra közötti) alatt, legkésőbb folyó évi november hó 17-ig leteendő, mely összeg a szállítás elnyerése esetén 10%-os biztosítékra lesz kiegészítendő.

A letéti jegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Mindegyik ajánló tartozik ajánlatával az a felett hozandó határozatig kötelezettségben maradni olyképp, hogy ajánlatát a vonatkozó szerződés megkötéséig, vagy az el nem fogadásra vonatkozó értesítés vételéig, magára nézve kötelezőnek vallja.

Az ezen feltételektől eltérő, a kitűzött határidőre be nem érkezett, továbbá lényeges részükben javításokat vagy vakarásokat tartalmazó, valamint táviratilag tett ajánlatok a versenytárgyalásból kizártnak.

Alulírott igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között, tekintet nélkül a felajánlott árakra szabadon választhasson, továbbá, hogy az ajánlott mennyiségből tetszés szerinti rézmennyiséget szállítását is odaitélhesse, mely rézmennyiségeket ajánló, ha csak ajánlatában ennek ellenkezőjét világosan ki nem kötötte, az ajánlott ár és feltételek mellett szállításra elvállalni köteles, továbbá, hogy valamennyi ajánlat visszautasítása mellett új pályázatot hirdethessen és végre, hogy az anyag biztosítására vonatkozó cél elérésére bármily más intézkedéseket is tehesen. (B. 1199/495/45.)

Budapesten, 1910. október hó 26-án.

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága.

5266. szám. III.

Versenytárgyalási hirdetés.

Alulírott központi igazgatóság a m. kir. állami szénbányáknál az 1911. évben szükségletű olaj, kenő és világító anyag szállítására írásbeli versenytárgyalást hirdet.

Az évi hozzávetőleges szükséglet a következő:

a) Petrozsény részére:

1. Kőolaj 30 q.
2. Vulkánolaj 50 q.
3. Hengerolaj 60 q.
4. Csillekenőcs 250 q.
5. Égő benzín 80 q.
6. Calcium carbid. 70 q.
7. Kenderkóc 50 q.
8. Csiszoló vászon 2500 iv.
9. Kence 10 q.
10. Lübrose szürke festék 10 q.
11. Szénpálca 5000 darab.

b) Vrdnik részére:

1. Góm olaj 20 q.
2. Gépolaj 80 q.
3. Hengerolaj 20 q.
4. Benzín 720/30° fajsúlyu 200 q.

c) Komló részére:

1. Világító benzín 101 = 0.75 kg. 80 q.
2. Carbolineum 5 q.
3. Csillekenőcs 30 q.
4. Dinamoolaj 3 q.

5. Gépolaj 5 q.

6. Hengerolaj 3 q.

7. Kátrány (kőszén) 5 q.

8. Kátrányos tetőlemez 300 csomag.

9. Kenderkóc 3 q.

10. Portland cement 50 q.

Az árak bérmentve az illető kir. kőszénbánya hivatal vasuti állomására szállítva értendők.

Pályázók felhivatnak, hogy magyar nyelven szerkesztett, ivenként 1 koronás okmánybélyeggel ellátott és sértetlen borítékban lezárt ajánlataikat »ajánlat a 5266/910. számú hirdetésben kiírt olaj, kenő és világító anyagokra« címzéssel legkésőbb 1910. év november 25-én d. e. 11 óráig ezen központi igazgatóság segédhivatali irodájában (I. Vár Pénzügyministerium) adják be.

A nyilvános versenytárgyaláson, mely 1910. év november 25-én d. e. 11 órakor fog megtartatni, az ajánlattevők vagy azoknak igazolt képviselői jelen lehetnek.

Bánatpénz fejében a szállítási összértéknek 5 (öt) %-a készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban ezen hirdetés számára való hivatkozással a m. kir. állami szénbányák főpénztáránál (a m. kir. központi állampénztár Vár I.) letétbe helyezendő és a letétjegy az ajánlathoz csatolandó.

Egyéb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező általános és különleges feltételekben foglaltnak, melyek az ajánlat mintájával együtt alulírott igazgatóságnál díjtalanul rendelkezésre állanak.

Az ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az említett feltételekben, valamint az ajánlati mintákban foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Budapest, 1910. október hó 29.

Az állami szénbányák központi igazgatósága.

(B. 1569/437/46.)

(Utányomás nem díjazatik.)

Kábelgyár R.-T. Pozsony

Szigetelőcsőgyár: Fekete és fémpáncélos szigetelőcsövek. Szerelési tartozékok és szerszámok. Kábelgyár: Mindennemű szigetelt vezetékek, alacsony és magas feszültségekre. Páncélos ólomkábelek. Gummigyár: Elektrotechnikai gummianyagok.

Érdeklődőknek szívesen küldjük árjegyzékeinket.

Távbeszélő interurban 282. és 578. sz.

Budapesti műszaki iroda: VI. ker., Hajós-utca 41. ☐ Telefon 118-18.

Budapesti vezérképviselő:

FINGER ÉS FIA, VI., Hajós-utca 41.

Telefon 19—29 és 16—19

(B. 147/433/43.)

■ Látványos írású „COMTOGRAPH” ■
összeadó gép
• egyes és kettős számú
számológépek

(B. 3272/438/52.)

költségvetések, kalkulációs munkák, munkabér lajstromok, zárlati munkálatok, lezárolások készítésére faszámítások, közbözések, hatványozások, négyzetek, továbbá mindenféle számadási munkák végzésére kiválóan alkalmasak. Idő- és pénzmegtakarítás. Feltétlen biztonság. — Könnyű kezelés. Bemutatás az ország bármely helyén saját költségemen és minden vételkötelezettség nélkül.

DARÁNYI MIKSA

Első Magyar Számoló- és Összeadó Gép Ker. Váll.
BUDAPEST, VI., Izabella-utca 78. sz.

Telefon 139—54

Gőzcseplő
készletek
12 HP-ig.

Gazdasági
gépek.

UMRATH és TSA

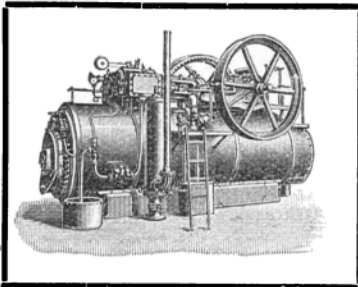
BUDAPEST, V., Váci-körút 60.

Tulhevített gőzzel dolgozó lokomobilok

200 lóerőig a nagy- és
kisipar számára. —
Legtakarékosabb és
legolcsóbb üzemelő.
Fekvők és szállító-
kerekeken.

Gyár: Prága-Bubna

(B. 2314/302/52)

Schottola Ernő

gyáros

BUDAPEST, VI., Váci-körút 13. és 53. sz.
Ő cs. és kir. Fensége József főherceg udv. szállítója.

Vizmentes ruhák gummizott szövetből
bányamunkások részére.

Bányász kabátok, darabonként K 17.—

Bányásznadrágok, K 14.—

Bányász kalapok, K 4.55

Bányász csuklyák, K 3.30

. Kiváló minőség.

(B. 1118/417/42.)

TAURIL

MAGYAR MUNKÁS
MAGYAR MUNKAJA

**A LEGTÖKÉLETESEBB
TÖMITŐ LEMEZ**

EXPORT AZ EGÉSZ VILAGBA,
ÓVAKODJUNK UTÁNZATTÓL.

TAURIL KÖZPONTI ELÁRUSÍTÁSI IROD.
BUDAPEST GYÁR-UTCZA 26. SZ.

(B. 692/335/19.)

A budai Szt.-Lukácsfürdő „Nagy-
szállodájában“ és „Thermal“-szál-
lodájában szoba teljes ellátással
naponként 10 kor.-tól feljebb. Min-
den szoba kilátással a Dunára.
Kénes iszapfürdők és iszapborog-
tatások. Fürdőismertetést díjmen-
tesen küld a

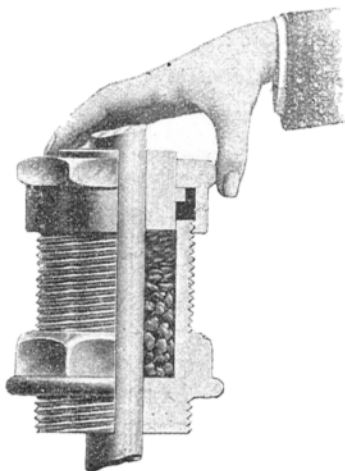
Szt.-Lukácsfürdő

(B. 343/52/II) részvénytársaság.

FAMETSZETEKET ÉS KLISÉKET
ELSŐRENDŰ KIVITELBEN,
FELTŰNŐ MÓDON
JUTÁNYOS ÁRBAN ÉS RÖVID HATÁRIDŐ
ALATT SZÁLLITOK.

HEINRICH HAGEMANN
XYLOGRAFIAI MŰINTÉZET
WIEN XVII/1 BLUMENG. 7

(B. 871/a/355/28)

Vas-Black

a legjobb tömitő-anyag a világon.
Rudakban kerül forgalomba. Hasz-
nálatkor ezeket darabokra törjük,
betömjük a tömzelencébe, ennek
csavarját ráhuzzuk és ezzel kész a garnitúra. A **vas-black** meg-
szilárdul a nyomás alatt és valóságos homogen, puha fémhenger jó
létre. A **vas-black** által a letömités mindenkor tökéletes, tartóssága,
puhasága páratlan. Elképzelhetetlen a tengelyek felmelegedése, vagy
kikopása. A **vas-black** ára : **normál doboz 30 K, ruddal á 30 cm³ 70 K**

Kivánatra külön leírást küldünk és elsőrangú bel- és külföldi referenciákat —

Vezérképviselő:

Farkasvölgyi és Társa, Budapest, VI., Podmaniczky-utca 43.

Telefon 77-39

(B. 1545/459/52.)